

NATIONAL INSTITUTE FOR HEALTH AND WELFARE

Avoim arviointi erityistilanteissa

Sami Majaniemi, THL

Sisällysluettelo

- (1) Erityistilanteita
- (2) Kriisien erityispiirteitä
- (3) Tiedontuotannon aikajana
- (4) Yhtäläisyyksiä
- (5) Aikajana: Vanhat hyvät konstit
- (6) Uudet teesit
- (7) Sosiaalisen median palveluja
- (8) Avoin arviointi
- (9) Opasnet-verkkotyötila
- (10) Opasnet, käyttö erityistilanteessa
- (11) Ongelmia ja ratkaisuja
- (12) Yhteenveto

1. Erityistilanteita

- Nokian vesikriisi
- Islannin tulivuorenpurkaus
- Meksikonlahden öljykatastrofi
- Sikainfluenssa-pandemia
- Fukushima ydinonnettomuus
- Pankkikriisi

2. Kriisien erityispiirteitä

- Kesto viikoista vuosiin
- Viranomaiset julkisuuden riepoteltavana, ristiriitaista informaatiota
- Asiantuntijoiden eriävät mielipiteet
- Tiedon salailu (yritykset, ”viranomaisefekti”)
- tiedonkulun katkokset, siiloutuminen
- Yleisön epäluottamus (tasapaino nopeuden, tarkkuuden välillä)

3. Tiedontuotannon aikajana

Toimintasuunnitelman
laatiminen yllätyksellisessä
tilanteessa

(lyhyt ajanjakso)

Poliittinen päätöksen-
teko

(keskipitkä ajanjakso)

Tieteellisen artikkelin
Kirjoittaminen

(pitkä ajanjakso)

Kysymys: Kuinka paljon kaikissa näissä näennäisesti erilaisissa tilanteissa voidaan hyödyntää samoja menetelmiä ja työkaluja

4. Yhtäläisyyksiä

- Tiedontuotantoharjoituksen mielessä vain käytettävissä olevan ajan määrä on erilainen, muuten voidaan hyödyntää samoja käytäntöjä
- Uuden luominen (analyysiprosessi)
- Vanhojen ratkaisujen ja kokemusten hyödyntäminen
- Kaikissa parannettavaa yhteistyön ja tiedon jakamisen suhteen

5. Aikajana: Vanhat hyvät konstit

- Nopeatempoisessa erityistilanteessa yhteisöllinen tiedontuotanto toimii vain osana vanhojen hyväksi havaittujen konstien kirjoa
- 'Kaavanomainen' kriisinhallintaprosessi säilyy jatkossakin

6. Uudet teesit

- Armeijamainen johtamistyyli vs. luova ongelmanratkaisu (vastaavat eri kysymyksiin)
- Yhteistyö
 - Tehostetusti ammattilaisten välillä
 - Havaintojen ym. informaation hyväksyminen 'ulkopuolisilta'
- Tiedonjakaminen uusin välinein (twitter, naamakirja jne.) tehostaa viestintää erit. viranomaisilta kansalaisille, mutta ei ratkaise yhteisöllisen ongelmanratkaisun haastetta

7. Sosiaalisen median palveluja

- Facebook vastaa kysymykseen ”mitä sinulle kuuluu?”
- Wikipedia vastaa kysymykseen ”mikä tämä asia on?”
- Opasnet vastaa kysymyksiin ”mitä tälle asialle voidaan tehdä?”, ”miten tämä ongelma ratkaistaan?”

8. Avoin arviointi

- on yhdessä vastausten hakemista yhteiseen ongelmaan (erit. vaikutusarviointi)
- voi hyödyntää niin viranomaisten kuin kansalaisten tietoja ja näkemyksiä
- voidaan toteuttaa monin tavoin. Tässä keskitytään työskentelyyn sosiaalisen median välinein painottaen wikipohjaista työskentelyä kaikille avoimessa verkkotyötilassa
- käsittää mm.
 - havaintoihin perustuvien tietojen keräämisen
 - tiedon analysoinnin
 - toimenpide-ehdotusten rakentamisen ja vertailun
 - seurannan

9. Opasnet-verkkotyötila (en.opasnet.org)

- Tarkoitettu avointen arviointien tekemiseen
- THL:n kehittämä ja ylläpitämä, ei virallista statusta
- Kaikille avoin
- Alunperin kehitetty ympäristöterveyden tarpeisiin
- Sisältää arviointeja mm. energiapolitiikasta, pienhiukkaspäästöistä, ilmastonmuutoksesta, liikenteestä, ydinonnettomuuksista (hyödyllistä tietoa sekä erityistilanteiden kannalta että yleisesti)
- Tukee mallipohjaista päätöksentekoa
- Useita työkaluja (wiki, tietokanta, simulointimallit, keskustelu ja kommentointi)

- Navigation
- Main Page
 - Opasnet Base
 - Discussions
 - All pages
 - Main category
 - Recent changes
 - File list
 - Help
- Page Tools
- Create articles
 - Create ImageMap
 - Table to Wiki
- Toolbox
- What links here
 - Related changes
 - Special pages
 - Printable version
 - Permanent link

Information about Opasnet

Opasnet is a wiki-based website and workspace for helping societal decision making. The website collects, synthesises, and distributes people's values and scientific information. Opasnet welcomes anyone who wants to promote science-based decision-making in any field. The speciality is that the information is structured for both scientific scrutiny and for policy use at the same time. In practice, you can do original research, store data, make models, and perform policy assessments and discuss all of that work in one workspace. Originally, the developers of Opasnet came from the environmental health, i.e. a research field that studies the impacts of environment on human health. We are actively working, among other things, on climate change and air pollution, but you can also start a new assessment about a decision of your own interest, or participate in an existing assessment.

Anyone can solve common problems.

Opasnet is the web workspace for solving them by you, and by us together.

Learn from and participate in Opasnet

- Welcome to Opasnet
- Opasnet
- Open assessment
- What is improved by Opasnet and open assessment?
- Contributing to Opasnet
- Frequently asked questions about Opasnet

Recent recommendations

- Swine flu vaccination in Finland was better than not vaccinating anyone even when narcolepsy is included in the assessment
 - Most likely you should not take iodine tablets because of Fukushima nuclear accident
 - Fish is healthy despite persistent pollutants in it
 - Radon in indoor air is a major health problem. If living in certain areas, you should consider actions.
- [See more recommendations](#)

Portals

- Portal:Climate change
- Portal:Persistent pollutants
- Portal:Air pollution
- Portal:Open assessments
- Portal:Variables (science-based answers to any questions)
- Portal:Data (data about several topics for modelling)

Current issues

- A Tutorial on R
- Fukushima nuclear accident studies
- Decision analysis and risk management course (28 Feb - 12 Apr 2011)
- Opasnet wins WSA Finland award in e-Government & Institutions category
- Burden of disease by environmental stressors in Europe (EDoDE)
- Burden of disease in Finland (Seturi)

Active assessments

- Assessments that need new participants
- Health impact of radon in Europe (2011-05-12 13:30:56)

Opasnet fi

Valikko

- Etusivu
- Keskustelu
- Näytä kaikki sivut
- Tuoreet muutokset
- Tiedostoluettelo
- Ohje

Työkalut

- Luo uusia sivuja
- Taulukkomuunnin

Työkalut

- Tänne viittaavat sivut
- Linkitettyjen sivujen muutokset
- Toimintosivut
- Tulostettava versio
- Ikilinkki

Toisilla sivustoilla

- Opasnet in English
- Heande

Etusivu

Tietoa Opasnetistä

Opasnet on wiki-pohjainen sivusto, jonka tarkoituksena on auttaa yhteiskunnallista päätöksentekoa. Sivustolla kerätään, yhdistetään ja jaetaan tietoa ihmisten arvoista ja tieteestä. Uskomme, että viisaat päätökset perustuvat ääneen lausuttuihin arvoihin siitä, mikä on todella tärkeää ja ymmärrykseen siitä, mitkä päätökset niihin asioihin todella vaikuttavat. Siksi tarvitsemme sekä arvoja että tiedettä.

Opasnet toivottaa tervetulleeksi kenet tahansa, joka haluaa edistää tieteeseen perustuvaa päätöksentekoa millä tahansa alueella. Erikoisosaamistamme on tiedon muotoileminen samanaikaisesti sekä tieteellisesti tarkasteltavaksi että poliittisesti hyödynnettäväksi. Käytännössä voit tehdä omaa tutkimusta, tallentaa tietoa, luoda laskentamalleja, esittää poliittisia mielipiteitä ja keskustella kaikesta tästä työstä samassa paikassa. Alunperin sivusto kehitettiin vastaamaan ympäristöterveyden kysymyksiin, selvittämään ympäristön vaikutuksia ihmisen terveyteen. Itse työskentelemme aktiivisesti muun muassa ilmastonmuutoksen ja ilmansaastumisen parissa. Sinä voit aloittaa uuden arvioinnin itseäsi kiinnostavasta aiheesta tai osallistua jo olemassaolevaan arviointiin. Tällä hetkellä Opasnetiä ylläpidetään kahdella kielellä, suomeksi ja englanniksi. **Opasnetin englanninkieliset sivut** ovat paljon laajemmalla, koska ympäristöongelmat ovat usein kansainvälisiä ja arvioinnit perustuvat kansainväliseen tutkimukseen. Siksi löydät jotkin asiat vain englanniksi.

Kuka tahansa voi ratkaista yhteisiä ongelmia.

Opasnet on sivusto niiden ratkaisemiseksi sinun avullasi, meidän kaikkien avullamme.

Opi ja osallistu Opasnetissä

- Tervetuloa Opasnetiin

Uusimmat suositukset

- Vesilaitokset: Lumi sulaa - kiinnittäkää huomiota talousveden laatuun
- Fukushima radioaktiivinen säteily ei vaikuta Suomeen
- Lisääntyneiden narkolepsiatapausten vuoksi THL suosittaa Pandemrix-rokotuksien keskeyttämistä
- Nyky-yhteiskunnassa tietojen jakaminen olisi ihmiskunnan etu
- Todennäköisesti sinun ei kannata ottaa joditabletteja Fukushima ydinonnettomuuden takia (englanniksi)
- Kala on terveellistä huolimatta pysyvistä ympäristömyrkyistä (englanniksi)
- Sisätiloissa radon on suuri terveysriski. Tietyillä alueilla elävien tulisi harkita toimenpiteitä. (englanniksi)

Lisää suosituksia (suomeksi) | Lisää suosituksia (englanniksi)

Teemasivut

- Teemasivu: Ilmastonmuutos
- Teemasivu: Pysyvät ympäristömyrkyt
- Teemasivu: Ilmansaasteet
- Teemasivu: Juomavesi

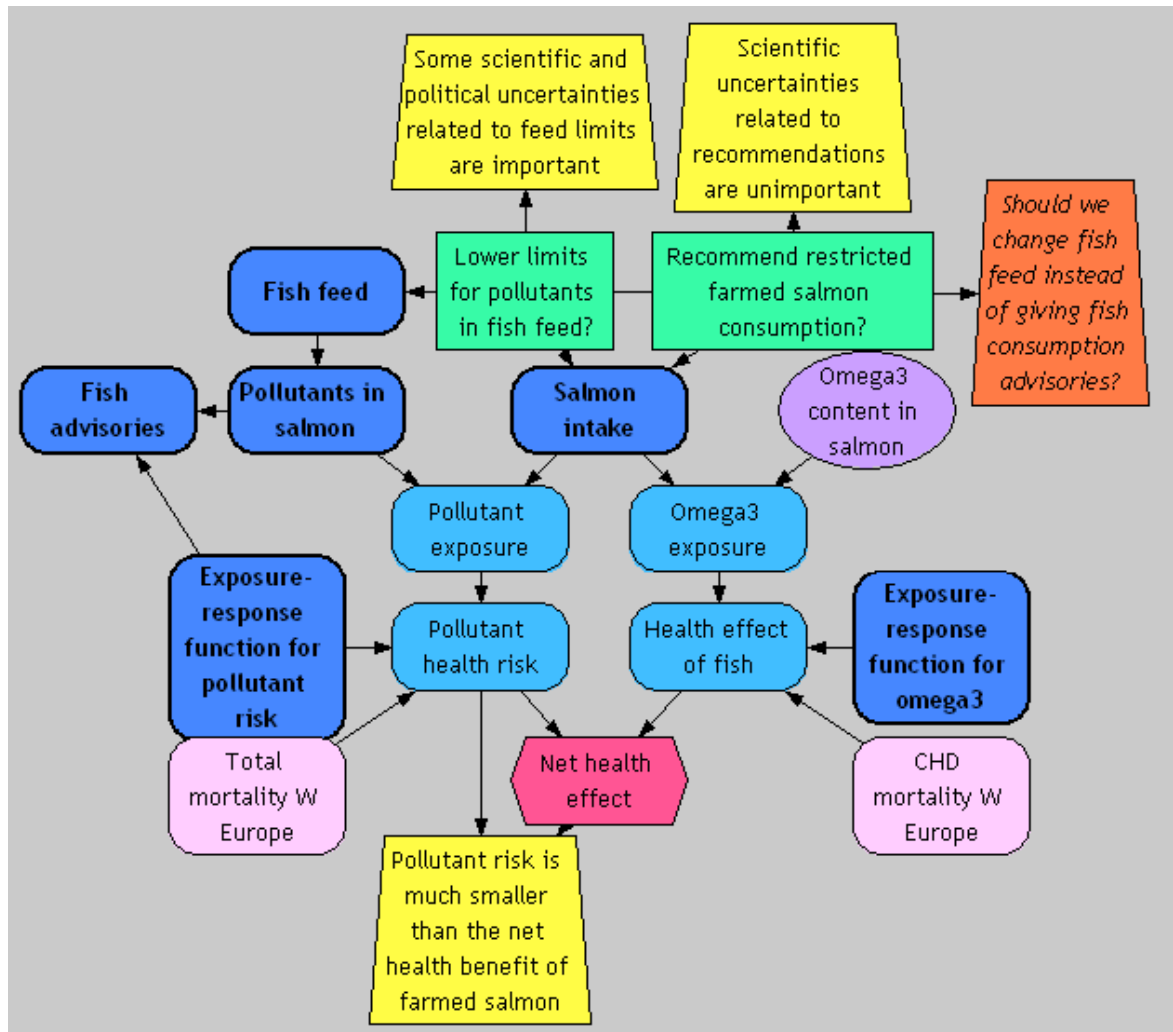
Ajankohtaiset kysymykset

- Japanin luonnonkatastrofi 2011
- *Decision analysis and risk management* -kurssi (28 Feb - 12 Apr 2011) (englanniksi)
- Opasnet voittaa WSA Finland palkinnon *e-Government & Institutions* kategoriassa (englanniksi)
- Ympäristön stressitekijöiden aiheuttamat sairaudet Euroopassa (EDoDE) (englanniksi)
- Sairauksien taakka Suomessa (Seturi) (englanniksi)

Meneillään olevia arvioiteja

- Arviointi uimaveden kloorifenolien terveysvaikutuksista (2011-05-14 06:54:52)

Mitä hyötyä on malleista?

NATIONAL INSTITUTE FOR HEALTH AND WELFARE

- Mallinnus helpottaa vaihtoehtojen vertailua ja valintaa päätöksentekoa varten

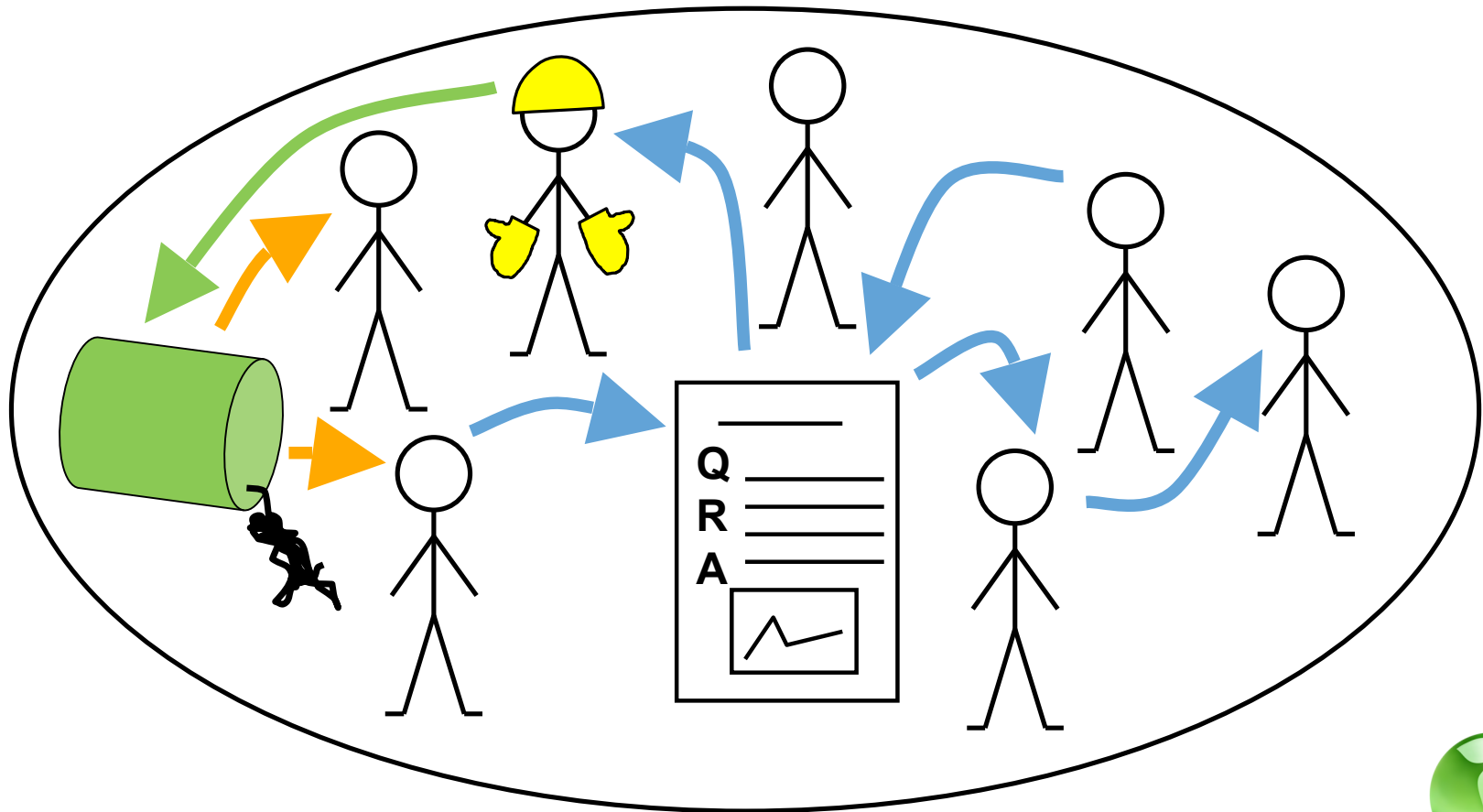

10. Opasnet, käyttö erityistilanteessa (1)

- Ideana keskittää tiettyä erityistilannetta koskeva tiedon kerääminen, analyysi ja jakelu yhdelle verkkosivustolle
- Ei korvaa olemassaolevia kanavia vaan täydentää niitä
- Yhden luukun järjestelmä josta kaikki toimijat voivat saada ajan tasalla olevan (saman) kokonaiskuvan.
- Kaikille (ml. ulkopuoliset asiantuntijat) avoin kokonaiskuva paljastaa, onko jotain tietoa jo käytettävissä ja onko jokin tekijä jo otettu toimenpiteissä/analyysissä huomioon
- Näkyvyyttä voidaan tarvittaessa rajoittaa kuten julkaisuoikeuksiakin
- Viranomaisten keskinäisen tiedonvaihdon väline
- Wikimäisyys helpottaa jälkiarvioinnin tekemistä ja tietojen uudelleenkäyttöä vastaavissa tilanteissa myöhemmin

Avoin arviointi: havainnot, informaation kerääminen, analysointi, toiminta, seuranta

10. Opasnet, käyttö erityistilanteessa (2)

- Koordinaattori/tiedotusvastaava avaa (tilannehuone)sivuston verkkotyötilaan (Opasnet) ja laittaa sinne ensimmäiset perustiedot sekä sen millaista tietoa kaivataan lisää, milloin tieto on käytössä jne.
- Sivun URL jaetaan kaikille asianosaisille ml. tiedotusvälineet. Analyysiä varten voidaan perustaa myös erillinen sivu, joka ei ole avoin medialle.
- Keskustelua ja väittelyä (toimenpiteistä ym.) käydään erityistilannesivuun liittyvällä keskustelusivulla, josta koostetaan yhteenvetoa varsinaiselle tilannehuonesivulle
- Tietomäärän kasvaessa voidaan aiheita eriyttää omille alisivuilleen analyysin tehostamiseksi.
- Opasnetissä jo olemassa olevia analyyseja ja sivuja voidaan käyttää uuden vaikutusarvioinnin osana (esim. mallien uudelleenparametrisointi ja simulointi)
- Muiden kuin viranomaistoimijoiden havainnoille voidaan avata oma sivunsa (kanavansa), jotta hiljainen tieto saadaan käyttöön

- Navigation
- Main Page
 - Opasnet Base
 - Discussions
 - All pages
 - Main category
 - Recent changes
 - File list
 - Help

- Page Tools
- Create articles
 - Create ImageMap
 - Table to Wiki

- Toolbox
- What links here
 - Related changes
 - Special pages
 - Printable version
 - Permanent link

- In other websites
- Opasnet in Finnish

Assessment of the health impacts of H1N1 vaccination

Main message:

Question:

What was the overall health impact of the H1N1 (swine flu) vaccination in Finland in 2009-2010? Given current knowledge, which was the better decision between vaccinating as happened versus vaccinating no-one versus not vaccinating the population aged 5-19?

Answer:

Given current knowledge, the decision to vaccinate the whole population was the best decision even when narcolepsy is included in the assessment. Results of the [Value of information](#) analysis suggest that further knowledge about the uncertain variables considered very likely would not have changed the decision.

This assessment calls for new participants to work on this important topic.

Opasnet is a web-workspace for improving decision-making by collecting and distributing important knowledge. It is based on the work by a large group of interested and active volunteers who want to make a difference.

If you are interested, please add your username under the *Participants* heading. Make also sure that *My preferences* of your account contain a valid email address for you, so that other Opasnet users can contact you (the email is not disclosed to other users).

This assessment is about the total health effects the 2009 swine flu pandemic. It utilizes data from the Infectious disease registry (TTR) maintained by THL, the National narcolepsy task force report from 31.1.2011 and WHO. The current model is a simplification with no time dimension.

- Contents** [hide]
- 1 Scope
 - 1.1 Participants
 - 2 Result
 - 2.1 Results
 - 2.2 Conclusions
 - 3 Rationale
 - 4 R code
 - 5 See also
 - 6 References

This page is an assessment.

The page identifier is Op_en4926 (for e.g. [Opasnet Base](#))

Moderator: [Teemu R](#) (see all)

Give your opinion to the **peer rating** of the content of this page.

Please rate this page for the quality and usefulness of its content. Just click the bars:

Scientific Quality

Low Medium High

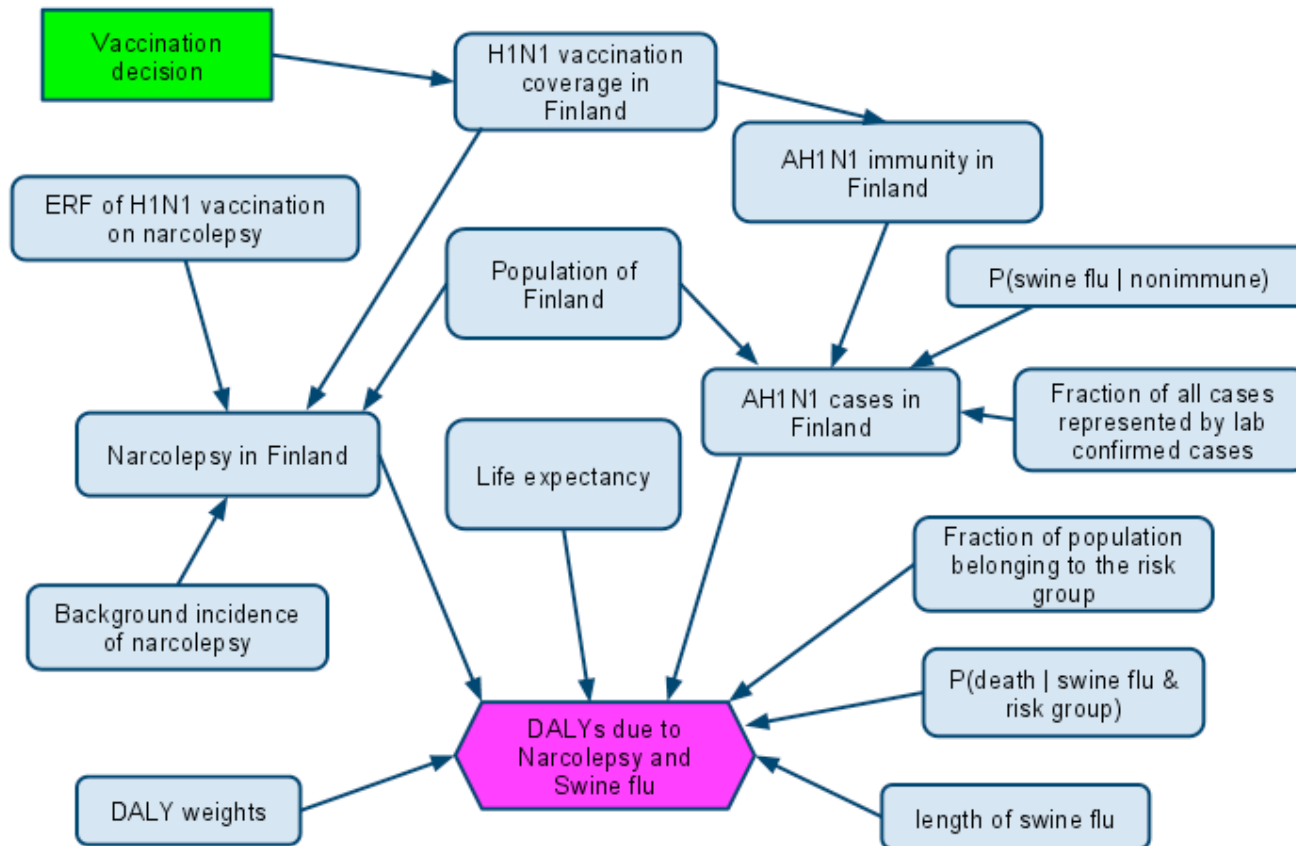
Average rating 57.7(3 voters)

Usefulness

Low Medium High

Average rating 52.0(2 voters)

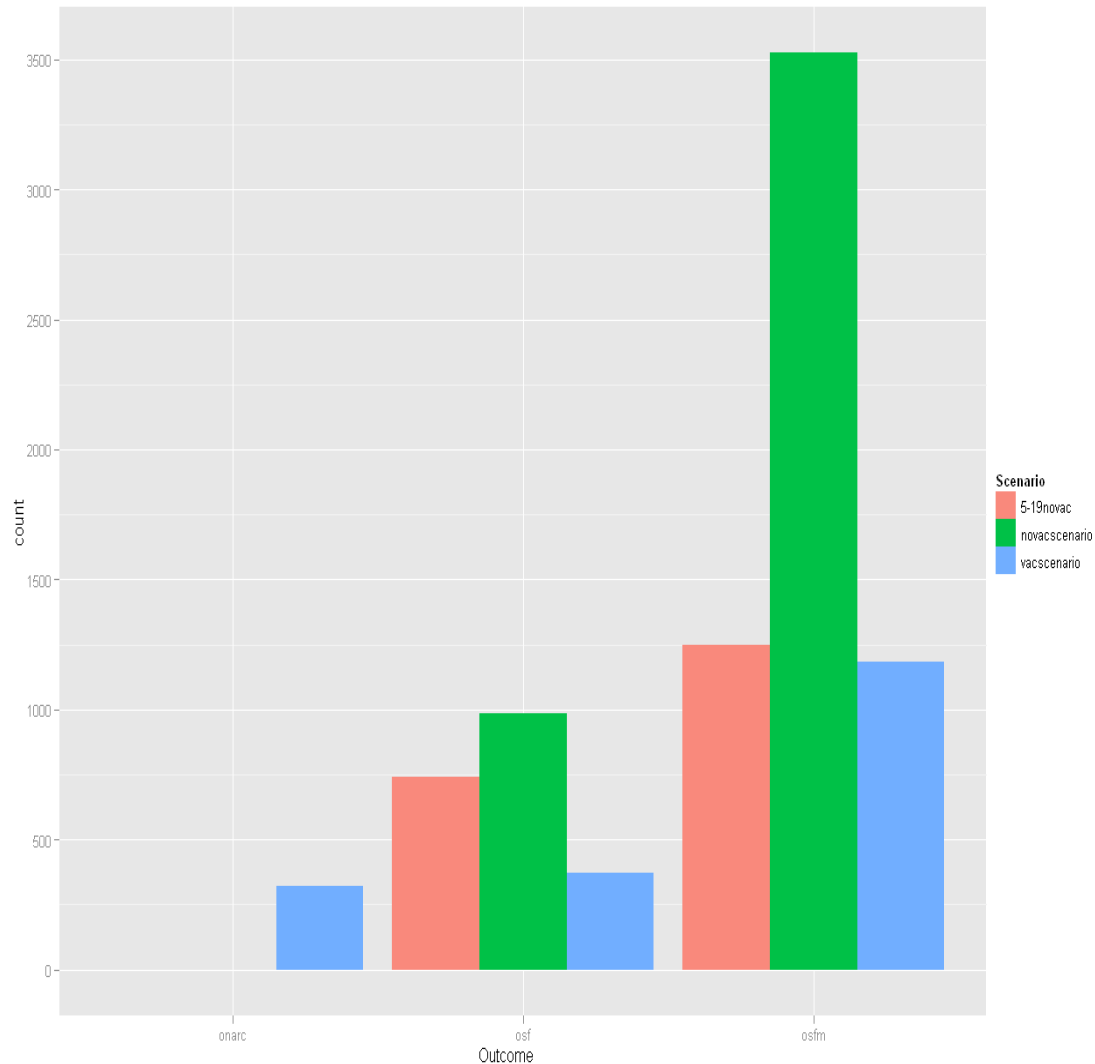
Esimerkki: sikainfluenssa-arviointi (1)

- Rakennettu yhteistyöllä (eri alojen ammattilaiset)
- Valmistelunopeus riittävä erikoistilanneanalyysiin
- Tieteellinen taso riittävä tieteelliseen julkaisuun

Esimerkki: sikainfluenssa-arviointi (2)

- Rakennettu yhteistyöllä (eri alojen ammattilaiset)
- Valmistelunopeus riittävä erikoistilanne-analyysiin
- Tieteellinen taso riittävä tieteelliseen julkaisuun

11. Ongelmia ja ratkaisuja (1)

- Mikä vika vanhoissa menetelmissä on?
 - Monet vanhoista käytännöistä on hyviä ja kokemuksen kautta toimivaksi osoitettuja. Niitä hyödynnetään jatkossakin.
 - Vanhoissa menetelmissä on se vika, että niiden avulla tieto kulkee huonosti paikasta toiseen, varsinkin 'kansalta' (muilta kuin viranomaisohjelmajärjestäjiltä) viranomaisille. Myös viranomaisten välisessä viestinnässä on parantamisen varaa. Näitä ongelmia voidaan ratkaista sosiaalisen median käytännöillä
 - Mitä pitkäkestoisemmasta tiedontuotantoharjoituksesta on kyse (akuutti kriisi, poliittinen päätöksenteko) sitä enemmän on mahdollisuuksia ja syytä hyödyntää kaikkien asianosaisten panosta ongelman ratkaisussa. (Esim. fixmystreet.ca, erilaiset BigSociety -palvelut.) Tilannekuvan koostaminen crowdsourcing-periaatteella hyödyntämätön resurssi erityistilanteissa yleisesti.

11. Ongelmia ja ratkaisuja (2)

- Valtionhallinnolla on jo käytössä kokoavia kriisiviestintäpalveluja
 - Ei sellaista, joka mahdollistaa organisaatioiden ulkopuolisten kontribuutiot
- Wikipohjainen tiedonkeräys ei toimi, koska ihmiset eivät pysty hahmottamaan suuresta tekstimassasta olennaista
 - Materiaali jäsennetään sitä mukaa kun sitä syntyy
- Kaikki eivät pidä tekstuaalisesta kommunikaatiosta
 - Lyhyellä kontribuutiolla pärjää, helpompaa kuin raportin kirjoittaminen
 - Wiki vain tukee ja vetää yhteen eri tavoin kerättyjä tietoja, riittää siis että muutama aktiivi tekee päivitykset

11. Ongelmia ja ratkaisuja (3)

- **Byrokratia vain lisääntyy**
 - Raportit, loppuanalyysi voidaan helpommin koostaa wikhistoriasta
- **Kanavia on jo nyt liian monia**
 - Nopean kokonaiskuvan saamiseksi on hyödyllistä, jos tiedotusvastuussa olevat organisaatiot työskentelevät yhteisen tilannekuvakatsauksen parissa. Wikipediamainen työskentely takaa sen että kaikilla on sama informaatio joka on aina ajan tasalla
- **Ulkopuoliset päivitykset ovat epäluotettavia**
 - Päivitykset tulevat viranomaisten kautta viralliseen tilannekuvaan. Esim. silminnäkijähavainnot ovat aina epäluotettavia ja samat 'huijauksen' elementit ovat mahdollisia myös perinteisemmissä tiedonkeruumenetelmissä

11. Ongelmia ja ratkaisuja (4)

- Nykyinen käytäntö, joka on suljetumpi, hidas (faktojen tarkistus) ja siten luotettavampi, on parempi kuin ehdotettu wikipohjainen menetelmä, joka on nopea ja siksi myös epäluotettava
 - Wikipohjaista avointa arviointia voidaan hidastaa samaan tahtiin kuin nyky menetelmääkin. Faktat voidaan tarkistaa yhtä perusteellisesti. Kuitenkin, nopeammasta ja kevyemmän kontrollin läpikäyneen materiaalin samanaikaisesta näkyvyydestä vähintäänkin viranomaistahoille voi olla yllättävää hyötyä reaktiivisuuden ja varautumisen suhteen
 - Suurelle yleisölle näkyvyyttä voidaan kontrolloida kuten nykyäänkin, mutta täysi läpinäkyvyys voi myös luoda suurempaa luottamusta viranomaisten toimintaa kohtaan kuin tiedon panttaaminen. Molemmissa tapauksissa huhuja lähtee kiertämään.

11. Ongelmia ja ratkaisuja (5)

- Virkamieheltä tai instituutiolta voi mennä maine, jos kommunikaatio ja analyysi on liian julkista
 - Uusi sosiaalisen median viestintäkuulttuuri jakaa mainetta eri tavalla kuin vanha erityisesti nuorempien sukupolvien parissa.
- Kansa ei siedä 'epätäydellistä' tiedotusta
 - Kansa edellyttää kommunikaatiota, taustatietoa ja perusteita. Erityisesti yleisen koulutustason noustessa ja diginatiivien toimintaperiaatteiden yleistyessä viranomaistoiminnan kriteerit muuttuvat joka tapauksessa tasavertaisempaan suuntaan. Sama pätee poliittiseen päätöksentekoon.
- Kirjallisesti tehdyt virheet ovat raskauttavampia jos jokin menee pieleen
 - Vastuunkannon periaatteet tulevat muuttumaan myös juridisesti

12. Yhteenveto

- Viranomaisten kommunikointia ja vaikutusarviointia voidaan tehostaa wikipediamaisella sosiaalisen median käytöllä
- Lehdistölle ja kansalaisille voidaan tarjota sopiva näkymä tilannekuvan kehittymiseen. Lisäksi muiden kuin viranomaistoimijoiden hiljaista tietoa voidaan kerätä samaa instrumenttia käyttäen vaikutusarvioinnin tueksi.
- Yhteisöllinen tiedontuotanto voi hyödyntää samoja käytäntöjä ja työkaluja, joita tarvitaan myös tieteellisen tutkimuksen ja uudistuvan poliittisen päätöksenteon parissa

